

22. Bută Mircea G., Chirilă Pavel, Rebeleanu Adina, Bioetica și identitatea persoanei umane. În: Revista Română de Bioetică (Iași), 2010, Vol. 8, Nr. 3, p. 29-35.

23. Stăniloae Dumitru. Teologia Dogmatică Ortodoxă. Vol. III. București: Editura IBMBOR, 2003.

24. Beaufils Dominique. Bioetica și Taina persoanei. Perspective ortodoxe. București: Bizantină. 2005. 140 p.

25. Mantzaridis Georgios. Globalizare și Universalitate. Himeră și Adevăr. București: Bizantină, 2002. 192 p.

26. Comolli Gian Maria. Umanizzazione del mondo sanitario. În: Gian Maria Comolli e Italo Monticeli (coord). Manuale di pastorale sanitaria. Torino: Edizioni Camilliane, 1999, p. 237-244.

27. Cimpoșu Diana, Rotariu Irinel, Costache Irina, Petriș Antoniu. Decizia "de a nu resuscita" (II). Etică și lege în resuscitarea cardiopulmonară. În: Revista Română de Bioetică(Iași), 2012, Vol. 10, Nr. 2, p. 29-41.

O FILOSOFIE A INOVĂRII ÎN PROCESUL EDUCAȚIONAL

Ana Pascaru, dr. hab. în filos., conf. cercet.

Institutul de Istorie

THE PHILOSOPHY OF INNOVATION IN THE EDUCATIONAL PROCESSES

The issue in this paper identify the socio-philosophical aspects of innovation in the education. Its try to statements the necessity connect innovation in education into continuums level through philosophy. Also, the importance to involve for participation in this path the public –private capital who could be sustain and insurances a logistic and scholars levels.

Revendicarea aspectelor evidențiate asupra inovării decurge din provocările societății contemporane și febra căutărilor de soluții. Provocări care după gradul lor de intensitate nu numai că nu se înscriu în experiența acumulată în procesul cunoașterii. Dar că și însuși procesul cunoașterii este asaltat și influențat de efectele provocărilor. În condițiile în care provocările sunt rodul deschiderilor Erei Informaționale. Deschideri care insuficient conștientizate, dar și sensibilizate la toate nivelurile ierarhiei sociale după anii 60 ai sec. XX sunt mai mult utilizate decât valorificate. Discutăm de insuficiențe pe mai multe niveluri, unele dintre acestea datorându-se în

primul rând abordării deschiderilor chiar dacă depășirea lor este lăsată la latitudinea fiecărui actor social. În acest sens, ideea conform căreia deschiderile necesită a fi atribuite nu societății bazate pe cunoaștere ci Erei Informaționale, deoarece odată acceptate încadrările conduc la încetățenirea logicii structurării și diminuarea neconcordanțelor dintre lucruri. Astfel încetățenirea logicii structurării contribuie la optimizarea oportunităților care facilitează nu doar accesibilitatea la produsele cercetării, dar și modul în care s-ar accede spre reproductibilitatea produselor obținute nu doar din domeniile științei. De rând cu formarea și încetățenirea de abilități privind reproductibilitatea rezultatelor obținute în cadrul curriculei nu doar universitare, ci a întregului sistem educațional.

Indubitabil este vorba de reliefaarea posibilităților care sunt la îndemâna sistemului educațional în care nu doar se pregătesc viitorii membri ai societății de rând cu familia, dar și cei care devin promotorii și valorificatorii produselor inovării. În contextul în care arealului responsabilităților instituțiilor se regăsește de la randamentul acțiunilor întreprinse de cei instruiți și formați de acestea până la sensibilizarea schimbărilor produse în societate ca urmare a provocărilor. Și nu oricum ci instruiți și formați din perspectiva provocărilor ceea ce înseamnă fructificarea interconexiunilor, interdependențelor și interacțiunilor dintre toate componentele care asigură actul educațional pe de o parte. Pe de alta, asigurarea interconexiunilor, interdependențelor și interacțiunilor și cu mediul social în care își desfășoară activitățile instituțiile educaționale nu doar în vederea pregătirii generației în creștere și a celei tinere. Cu atât mai mult cu cât, sfârșitul de secol XX - primele decenii ale secolului XXI impun cunoașterii explorarea celei cotidiene care nu-i altceva decât înțelegerea caracterul produselor care se modifică mult mai repede în raport cu nivelul de pregătire a membrilor societății pentru a fi consumate, stocate, dar și regenerate în vederea reproductibilității acestora. Astfel asistăm la necesitatea asumării instituțiilor educaționale de la toate nivelurile a contribuției la dezvoltarea socio-cultural a mediului comunitar, inclusiv la capitolul protejării mediului ambiant din care cel uman este ca niciodată o componentă și nu ceva distinct. Este vorba de o redimensionare a clarificărilor privind criteriile contribuțiilor și ale instituțiilor educaționale, dar și a societății în general care se regăsesc în perpetuarea patrimoniului cultural-civilizațional.

Drept exemplu, experiența acumulată în societate cu precădere a celor

în curs de dezvoltare. Se atestă că specialiștii pregătiți în instituțiile universitare de departe nu sunt raportați la nevoile și necesitățile societății. În cazul societăților în curs de dezvoltare specialiștii pregătiți din banii contribuabililor acestora devin contributorii semnificativi pentru economia din societățile dezvoltate. Tendință care se proliferază ascendent și datorită fenomenului migrației mai mult necontrolată decât una reglatoare. Astfel, masa critică atât de necesară mediului comunitar pentru a se dezvolta, răspunzând la provocările Erei Informaționale este una mai degrabă insulară. Iar societatea în curs de dezvoltare care își pierde capitalul important din punctul de vedere al IK-ului riscă să rămână la periferia proceselor integratorii. Or, pentru a beneficia de oportunitățile proceselor respective înseamnă să faci față cerințelor în ascendență și deloc facile de susținut. Și nu doar pentru că aflate în curs de redimensionare societățile în curs de dezvoltare, până la urmă pregătesc forță de muncă înalt calificată pentru economia societăților dezvoltate, dar și că resursele acestora și așa puține nu se reîntorc pentru a fi folosite la satisfacerea nevoilor și necesităților comunitare. Chiar dacă prezența EI rămâne a fi una puțin sensibilizată în societatea în curs de dezvoltare oportunitățile ei demonstrează că, tentativele instituțiilor universitare continuă să consume posibilitățile organizaționale și socio-economice ale mediului în care activează și ne semnificativ se implică în viața comunității.

Desigur, că pentru a fi utile și puse în practică produsele inovării în curricula universitară devin impetuos necesar studierea acesteia. În această ordine de idei, înțelegerea inovării este investigată și din perspectiva aducerii la suprafață nu doar cunoașterea aspectelor ce asigură consistența reperelor, dar și a necesarului de valorificare ale acestora în toate domeniile de activitate. Cu atât mai mult cu cât, reînnoirile din filosofiei demonstrează că valorificarea deschiderilor EI este cheia succesului pentru toate domeniile de activitate doar în condițiile în care se acceptă că acestea țin nu de societatea bazată pe cunoaștere, ci de Era Informațională. Or, abordarea epistemică a deschiderilor dau provocărilor de noi orizonturi dimensiunea viitorului la timpul prezent și ne semnificativ explicând că tendințele cu prezența manifestă peste întreaga realitate, inclusiv cea socială, doar formal diferite, deoarece în esența sunt interconectate, interdependente și interacționează. În acest sens, inovarea poate cel mai elocvent reflectă acest lucru, deoarece nu numai că le înglobează, le evidențiază și le pregătește

terenul. Teren care înseamnă de rând cu perpetuarea rezultatelor, în special reproductibilitatea celor științifice și umanizării digitale, dar strâns legat de cel al mediului ambiant.

De asemenea, se elucidează acțiunile societale după modul în care întinlesc cerințele conform cărora inovarea devine o componentă constantă și nu doar una declarativă. Este vorba de faptul că inovarea reprezintă nu doar finalitatea rezultatelor și a produselor obținute, dar ea înșiși este generatoare de reproductibilitatea acestora în condițiile în care îi sunt respectate cerințele. Cerințe la baza cărora se află și reperatele invocate au un caracter complexe și implementarea lor se impune a fi pe potrivă. Acestea doar la suprafață par a fi facil de abordat și valorificat, dar care de fapt denotă prezența unor profunzimi insuficient de cunoscute. În condițiile în care înseși cunoașterea devine vulnerabilă, chiar dacă s-ar părea că periodizările anterior invocate una culturală - Postmodernism și alta civilizațională - Era Informațională i-ar aduce mai multă revelație. Dar șirul continue deoarece nesemnificativ sensibilizată inovare/ inovațiile în dependență de fructificarea asigură perpetuarea patrimoniului umanității și civilizațiilor pe Terra.

Concomitent notăm că relația educație – inovare și vice versa este sub incidența redimensionărilor și recuperărilor. Este vorba de faptul că deschiderile generează procese total diferite de cele anterioare și reflectate de conexiunile acestora și la nivel individual și la cel comunitar. Printre procesele care se află în avangardă redimensionărilor se află cel educațional, de cercetare și conectate cu cel cultural. Redimensionări care înseamnă susținerea și atragerea simultan a părților, inclusiv aducerea complementarității în prim-plan. De asemenea că, atragerile catalizează răsturnările în scala priorităților unde nu partea ci complimentarul deține întâietatea, profilarea de situații care balansează mai mult spre incognoscibil decât cognoscibil. În această situație apelul la complexitate prin studii inter și multidisciplinare de rând cu implicarea și altor actori sociali se va menține fructificarea celorlalte forme ale cunoașterii (de rând cu cele științifice). Cu atât mai mult cu cât, conexiunile grație deschiderilor desemnează ascensiunea rolului comunicării structurale dintre participantele scalei priorităților responsabilă de valorificare și perpetuare. În această ordine de idei, un exemplu mai mult decât edificator din perspectiva realității sociale ține de redimensionarea dezvoltării și transformarea celei sociale din complimentară în una prioritară, începând cu anii 60 ai sec. XX, grație sporirii funcției publice a

științei, accesului la produsele obținute la interferența dintre cercetare - inovare și valorificarea acestora de actorii sociali [3, 4].

Evident prim-planul complementarității însoțit de o realitate pe potrivă, inclusiv socială înseamnă canalizarea eficientă și eficace a energiilor și fructificarea posibilităților. Discutăm aici de necesitatea înțelegerii acțiunilor ce se întreprind la toate nivelurile ierarhice ale mediului comunitar prin prisma fructificării noilor orizonturi. Deoarece fructificarea în sine se exteriorizează și devine direct proporțională modului în care mediul comunitar este/nu disponibil și pregătit de la instituții sociale, grupuri intra și interprofesionale până la membrii de rând ai comunității. Stare de fapt care conduce la solicitarea imperativului privind necesitatea sensibilizării actorilor sociali (instituții și membrii societății) de faptul că aceștia nolens volens sunt și captivii conexiunilor inter și extra cadru care le ajustează, dar și le înnobilează acțiunile în dependență de gradul lor de pregătire [5]. De asemenea că, aceste răsturnări de prim-planuri fac tot mai pregnantă importanța instituțiilor responsabile de pregătirea și disponibilitatea celorlalte în valorificarea eficace și profesională a specialiștilor, în special la capitolul inovării.

Cu siguranță condițiile respective sporesc obligațiile față de calitatea și disponibilitatea tuturor instituțiilor sociale și transnaționale, deoarece o nereușită dintr-un domeniu afectează nu doar domeniul propriu-zis, ci și pe celelalte. Este vorba de faptul că, conexiunile redimensionate axate pe niveluri multiple de la interconectări și intercomunicări intra și extra instituționale din interiorul și exteriorul societății până la cele cu caracter virtual. Astfel, pentru ași asigura calitatea perpetuă instituțiile sunt nevoite să investească mult mai mult în pregătirea și profesionalizarea continuă a angajaților. Investiții care înseamnă conectarea sistemică la inovare /inovații în elaborarea și implementarea nu doar în sistemul educațional și nu doar în curricula universitară, ci la toate nivelurile de organizare a ierarhiei sociale. Deoarece abordarea sistemică a inovării /inovațiilor ulterior fac diferența de la locul pe care instituția îl ocupă în raport cu celelalte organizații până la contribuții privind nivelul de satisfacere a nevoilor și necesităților mediului comunitar. În caz contrar organizația/organizațiile independent de gradul de conștientizare renunță la propria perpetuare, declinul i-a locul concurenței, în timp ce creionările noului care n-au suficient apreciate nu întârzie să se manifeste în alte organizații. Cu remarcă că, într-o organizație gen societate derapările de la abordarea sistemică în toate domeniile

de activitate, inclusiv cele legate de inovare /inovații provoacă declanșarea de procese dezintegratoare a mediului comunitar soldându-se cu scăderea standardelor de viață și migrația populației.

Continuând în aceiași cheie raportul inovare - educație este tratat și ca suport la eficientizarea înțelegerii conexiunilor manifeste în legăturile dintre aspectele care aduc consistență raportului respectiv. Deoarece aspectele raportului educație - inovare îmbracă și alte forme mai puțin cunoscute, dar facilitate de contextul EI. Totodată consemnăm că contextul EI de departe nu este fructificat pe potrivă la identificarea și cunoașterea surselor care le alimentează, inclusiv a căilor responsabile de asigurarea vivacității legăturilor. Și desigur colectarea reflecțiilor privind caracterul legăturilor care exteriorizează, interiorizează, dar și angajează interdependența/interacțiunea/intercomunicarea dintre aspecte și producerea reînnoirii fiecăreia dintre părți. Reînnoirea nu înseamnă renunțări la profunzimi sau repere valorice ci dimpotrivă cu cât mai deschise sunt în comunicare cu atât mai mult se apropie de celălalt și deopotrivă contribuie la edificarea interconexiunilor, interdependențelor și interacțiunilor dintre aspecte invocate. Ceea ce în consecință diminuează aparențele-eveniment și le dezvoltă pe cele sistemice.

Desigur reînnoirile în acest raport din cadrul studiului furnizează și contribuțiile care se aduc și tradițiilor filosofiei și propriului domeniu. În această ordine de idei, investigarea s-a îndreptat spre nivelul universitar al raportului inovare - educație. De ce? Deoarece acesta reprezintă piatra filosofală în valorificarea deschiderilor EI odată cu perpetuarea reînnoirilor și în sistemul educațional, în special cel universitar. Or, acțiunile instituțiilor în cadrul procesului educațional nu fac altceva decât să faciliteze și susțină motivarea și apropierea beneficiarilor de căile ce conduc la familiarizarea și formarea de abilități privind ...intrarea în posesia unui limbaj, a unei cunoașteri, a unei tehnici și aceasta în cadrul unui învățământ și prin el nu înseamnă altceva decât a intra în posesia de sine...devine actul propriu al celui care înțelege...dobândirea cunoașterii nu este decât o condiție pentru crearea de cunoașteri noi[2, p.217]. Astfel, modul de raportare ale instituțiilor/universităților la provocările inerente ale EI de la logistică, curricula până la parteneriatele cu actorii sociali condiționează atât pregătirea celor ce vor crea noi cunoștințe, cât și caracterul acestora. Altfel spus, instituțiilor/universităților în EI li se cere de rând cu disponibilitatea instituțională creionarea de paliere care facilitează elaborarea de curriculum în

care clusterul educație – știință – inovare să depășească inovare-eveniment și să se îndrepte spre inovare – capacitate – sistem.

În acest sens, cea mai succintă radiografie a modului în care se desfășoară procesul educațional evidențiem prezența masivă a curriculei inovare-eveniment. Vorbim de amploarea pe care a luat-o tendința de a ..limita cunoștințele la cele care vor fi efectiv puse în practică. Or, prin exercițiul repetat și al transmiterii cunoștințelor, învățarea îl face pe cel care beneficiază de ea apt pentru un anumit număr de activități, pentru perfecționarea acestora, precum și pentru dobândirea de dispoziții noi...cu cât este mai ridicat nivelul acestui învățământ, cu atât mai mari sunt opțiunea și numărul de “debușeuri” oferite [1, p.223]. Cu toate că, formal se susține că accentul se pune pe inovare-capacitate-sistem. Un exemplu deloc de neglijat ține de Procesul de la Bologna și aplicarea acestuia în realitatea socială pe segmentul european. Conform dezideratelor enunțate procesul dă un nou impuls educației și o aduce la cerințele și necesitățile societății contemporane. Dar dincolo de declarațiile formale trecerea la implementare și aplicat în diferite comunități deja au evidențiat mai multe neconcordanțe, deoarece axat pe pregătirea profesională se viciază componenta de cultură generală a viitorului specialist. Asistăm la perpetuarea tot mai mult la neglijarea caracterului umanist al curriculei, unde disciplinele acestui domeniu sunt trecute de la capitoul fundamental la cel opțional.

Drept exemplu, efectele procesului invocat în realitatea societății Republica Moldova. Societate, ea singură în curs de formare, fiind la etapa inițială de transformare a părții în întreg a acceptat prin instituțiile reprezentative cu prea multă ușurință implementarea Procesului de la Bologna. În această ordine de idei, menționăm că implementarea s-a început contrar faptului că pregătirile pentru demarare nu fuseseră totalmente încheiate. Rapiditatea cu care s-a acceptat nu arareori dau senzația unui act politic/politicianist, decât unul socio-cultural. Astfel, activitățile nefinalizate ale acțiunii, pe parcurs au adus la suprafață renunțări impardonabile. Vorbim de limitarea de cunoștințe care vor fi efectiv puse în practică, dezintegrându-le de partea social-umanistă. Asistăm la abolirea științelor filosofiei și minimalizarea celor sociologice în curricula universitară. La o distanță de aproape trei decenii de la Declarația de Independență procesul educațional, inclusiv la nivel universitar din societatea Republica Moldova disciplinele filosofice și cele sociologice sunt o prezență net inferioară în raport cu de-

schiderile Ei chiar dacă implementăm sârguincios Procesul de la Bologna. Această contradicție face ca instituțiile universitare cu toate că sunt parte a comunității și consumă bunurile ei, nu înzestreză tinerii cu cunoștințe reale despre om și mediul propriu în care locuiesc și unde urmează să-și pună în valoare capacitățile lor adâncesc discrepanțele. Discrepanțe care cumulate cu crizele din care așa și nu s-a ieșit formează la cei tineri motive serioase de a se realiza pe sine în afara societății. Diminuarea componentei umaniste din ambianța criteriilor de pregătire a profesioniștilor surpă și calitatea curriculei universitare, deoarece în mare disciplinele enunțate au fost eliminate și la nivelul pregătirii preuniversitare. Și nu în ultimul rând că, actuala piață de desfacere cere capacitate sistemică atât de la profesioniști, cât și de la produsul finit al instituției, inclusiv celei universitare.

Bibliografie

1. Henry M. Barbarie. Iași: Institutul European, 2008. 261 p.
2. Huntigton S. Ciocnirea civilizațiilor și refacerea ordinii mondiale. București: Editura Humanitas, 1997. 232 p. Iancu Șt. Societatea cunoașterii necesită gândire. www.cogito.ucdc.ro/
3. Pascaru A. Societatea bazată pe cunoaștere: realități și perspective. În: Descentralizarea axiologică în societatea bazată pe cunoaștere? Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. 216 p.
4. Taylor Ch. Societatea în era pluralității. Project Syndicate/Institute for Human Sciences, 2010 www.project-syndicate.org
5. Salavăstru C. Critica raționalității discursive: o interpretare problematologică a discursului filosofic. Iași: Editura Polirom, 2001. 216 p.

TWO CONCEPTS OF PUBLIC HEALTH CARE

B.I. Ostapenko, PhD

P.L. Shupyk National Medical Academy of Postgraduate Education, Kiev, Ukraine

ДВЕ КОНЦЕПЦИИ ОБЩЕСТВЕННОГО ЗДОРОВЬЯ

Introduction. Approach to public health care raises question of feasibility to provide medical care to all members of society. Challenges to consider are financial burden and logistic complexity ad to the medical education convolusion. Furthermore, technological innovations elevate the scope of confront. Moreover, growth of elderly population increases all issues into